

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Novi poklic Avstrije.

Od vseh strani se vidi in je dokazano, kako prav je sodila ona slovansko-avstrijska žurnalistika, ki je že več let sem obetala si od vnanje politike avstrijske tudi izpremembo notranje politike. „Košček Hercegovine“ — kakor se je Bismarck od kraja porogljivo izrazil — naredil je velikanske čine in nasledke, in še smo daleč pred zvršetkom. Okupacija Bosne podrla in razdrila je tudi stranko, ki je Avstrijo dozda vladala. Nemško ustavoverstvo se je razsulo vsled bosenskega vprašanja. Avstrijska država izprevida, da si mora druge cilje postaviti, in da se mora na druge zaslombe opirati kakor dozda, če hoče obstati in mogočna biti. Iznati je morala, da nemški ustavoverci, ki so zdaj imeli v Avstriji vajete v rokah, niso delali za velikost Avstrije, ampak za sebe, za svoj nemšk element, t. j. v zadnji vrsti vendar le samo za Nemčijo — pour le roi de Prusse — ne pa za Avstrijo. Temu bode konec storilo izpoznanje, da ima Avstrija slovansk poklic.

Ta slovanski poklic Avstrije nij tako razumeti, kakor se ga neki Nemci bojé, namreč da bi odslej Slovan zatiral Nemca in mu svoj slovanski jezik silil v nemške šole, kakor je to Nemec delal Slovanu dozda. Ne! Mi terjamo le, da je v svojej šoli in kanceliji Slovan svoj gospod, svojo ravnopravnost hočemo, drugim narodom pak jo tudi privoščimo. Poleg tega pa terjamo od države, da nam vse garancije za varstvo naše slovanske narodnosti dá, to je, da nas v svojem okviru združi z brati našimi. To je avstrijski poklic.

Vsled tega, in če hoče Avstrija iz začete

orientalne politike kaj dobička imeti, a ne izgubo ali pogubo, — mora se postaviti na stališče prijaznosti do svojih južnih Slovanov. To izpoznavajo uže tudi tujci.

Tako na primer je pretečeni teden govoril v italijanskem parlamentu jeden prvih italijanskih državnikov o poklicu Avstrije sledeče:

„Najboljši in najnovejši zaveznik Italiji na iztoku je Avstrija; jedino le Avstrija more vseslavjanstvo objeziti s tem, da se samo prerodi, in postane slovanska država. Takovo prerodenje Avstrije je pa Evropi potrebno; odkar so Avstrijo iz Nemčije ven izrinili, more Avstrija le eno, ali drugo voliti: ali da neha živeti, ali pa da postane iztočna slovanska vlast. Mnenja so se od leta 1875 v Italiji in zunaj nje jako spremenila.“

Pa ne le Italijani, tudi celo nekateri Nemci priznavajo, da je za Avstrijo napočil nov čas slovanskega poklica, katerega se bode lotila, — ako bode razumela svoj življenjski interes.

Precej po sklepu berlinskega dogovora je pisal odličan berlinsk list: Nedvomno je, da ima Avstrija v ilirskem trikotniku najvažnejšo besedo govoriti. Avstriji je napočil, kar se ima le svojej zmernosti zahvaliti, še jedenkrat čas velikih mirovnihih uspehov, jednako staremu „tu felix Austria nubo“. Politična konstelacija opravičuje mirno in dočakavačo politiko avstrijsko. Kdor pozna iz lastnih skušenj razmere na balkanskem polu otrovu, in kdor sodi neinteresirano politično o negotovem stanju, ta mora zdanjo avstrijsko politiko (v orijentu) hvalno priznati. Z jednim ukazom se v orijentu najedenkrat nič ne ustvari, kajti v teh državah je uže od nekda

moč preveč zatirala mirno razvijanje, in sicer v veliko kvar celoti. Najbolj krvava vojna, zahtevajoča največ žrtva, je presekala gordički voz iztočnih zmešnjav, in ker je to dejanje Rusije, ki koristi celej Evropi, zato evropski areopag kljub v tem trenutni slabemu stanju vojne moči severne države prizna njene usluge, ki jih ima za ves del sveta, s tem, da izpolni velik del njenih želja. Sporazumljenje mej Avstrijo in Angleško zadostovalo bi bilo, da bi se bilo Rusom več odbilo, kakor se je pa v istini. Nasprotno bode pak Avstrija vse óno brez vojne dosegla, kar bi mogla v najugodnejšem slučaju vojevajoča se zahtevati.“

Na zunaj torej sporazum in prijateljstvo z Rusijo, — na znotraj polna in cela pravičnost do Slovanov: to mora biti nov nalog in nov program Avstrije, in za ta program smo jej na razpolog.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. februarja.

Iz Dunaja se piše v „Allg. A. Ztg.“ o *ministerskej krizi*, da pride zdaj le provizorično ministerstvo, ki bode imelo le volitve voditi, in potem se le pride definitivno ministerstvo. — Hohenwart je bil zadnje dni od cesarja v avdijenci sprejet.

V Londonu izhajajoči in avstrijskemu poslaništvu služeči „Eastern Budget“ prinaša iz Dunaja pismo, v katerem se nemške ustavoverce dolži, da so hoteli monarhijo obdržati v brezdeltu in nehaistvu baš zdaj, ko vse evropsko položeno terja od Avstrije, da se giblje. Zatorej se bode delalo na to, da se stranke bolj primerno razdelé.

Oficijozno glasilo dozdanjega ministerstva „Montags-Revue“ od zadnjega ponedeljka pravi, da je občno prepričanje, da ministerstvo, ki zdaj pride, bode le provizorično.

Listek.

Pot v gornje strani.

Pisma Stanka Vraza Dragojili Staudarku, roj. Krizmaničevej.

(Poslovenil Andrej Fekonja.)

(Dalje.)

III.

V Ljubljani dne 12. maja.

Prišedši sem, nijsem več našel našega Izmaila. On je prišel drugega dne, kakor sem se jaz napotil v Rebnico, ter je po treh dnevih odšel v Trst. Pustil mi je pri dr. Prešernu list, v katerem mi na kratko razlaga svoj pot. Bil je v Ziljskem in Rožu (Koroške), v Rezijskem (Val di Resi v Benetskem), v Goriskem in Vipavskem, ter je pri Slavjanih onih krajev mnogo klasov nabral, katere bode, kadar se vrne v Zagreb, meni priobčil. Mej

drugin piše mi, da bi vse, kar je v Hrvatskej njemu milega in dragega, v njegovem imenu pozdravil. Ker si tudi ti (kakor mislim) v tej vrsti, moram tudi tebi njegovo željo naznani, a ti naznani dalje. — Gospoda župnika Zemlja in Ilenić sta tolika rodoljuba in čestitelja ilirščine, da skoro vse Danice, kolikor jih je do sedaj izišlo, na pamet znata. Zemlja je napisal jedno pripoved v verzih po imenu: „Ban Mikić in njegovih sedem sinov“, katero bode skoro v Ljubljani v novem pravopisu izdal.

Bodi zbrava! — Jaz pojdem pozjutraj v Trst, morda še tam dobim Izmaila. Od onod bodem se obrnil proti Gorici in Rezijskej, najskrajnej strani lirov proti severozahodu. Moli za me!

NB. Denes sem uže videl na trgu polno črešenj na prodaj; iz tega vidiš, da ne živim v Severiji.

IV.

V Blatogradu (Moosburg) 25. maja 1841.

Brez muke nij nauke!
Posl. ilir.

Draga posestrima!

Jaz ti denes pišem ex partibus infideliam (iz kraja nevernih). Tu se je namreč še (temu nij mnogo let) govorilo čisto slovenski, ali sedaj uže malo kdo razume, a kamoli da govori. Ako tudi katera žena razume in govori, vendar neče te sramote preploditi tudi na svoje otroke. Otroci torej ne razumejo nič slovenskega; govor je i doma i v šoli nemški. To ti je sad in blagoslov nemške civilizacije v naših krajinah. In ta blagoslov je večkrat po besedah g. Jarnika tako silen in močen, da otroci svoje roditelje za lase čez prag potegujejo in vlačijo. In ti nasledki so za uspeh naših trudov od velike koristi. Treba, da se tudi sramota dela. Pa zadosta o tem.

Še le po volitvah pride definitivno. Mogoče je, da v to provizorno ministerstvo vstopita še tudi Horst in Stremajer. (Da bi le ta ne!!) Drugi gotovo odstopijo in gredo v privatno življenje.

Dalmatinski namestnik general **Rodić** je prišel te dni na Dunaj, baje da sprejme ukaze in da svoje svete o bodočih odlokah gledé Bosne in Hercegovine.

Vnanje države.

Iz Filipoplja v Bukarešt se brzojavlja, da je neka **bolgarska** deputacija na potu na Dunaj, da bi nemškega princa Rüsse, kandidata Bismarckovega naprosila, naj prevzame kneževstvo bolgarsko. — Pač dvomljivo, da li je res.

V **Cetinja** je začel zopet izhajati po presledku jednega leta in treh mesecev „Glas Crnogorca“. V prvi svoji številki dne 6. (18.) t. m. naglašá zasluge, katere so si Črnogorci pridobili za Srbstvo v obče, in posebno za osvobodjenje kristijanske raje na balkanskem poluotrovu. A toži potem, da so se Črnogorci trpko prevarili, ko so dobro mislili o pravičnosti evropskega sodišča, ker berlinski dogovor prikratil jih je, kolikor mogli. Na dalje pravi list, s črnogorsko vlado v tesnej zvezi stojeti, od besede do besede tako: Crna gora prihvatala je djelo berlinskog kongresa, i od svoje strane vjerno je izpunila obveze i uslove, koji su njoj namaknuti. Ona očakuje, da se i s druge strane isto tako pazi na odvedjenia berlinskoga kongresa. No neka se ovo zapamti gdje treba. I ako je Crna gora pogнула vrat pred sudom jevropskim, danas u cijeloj Crnoj gori nema jedne mislene duše, koja bi smatrala, da je srpsko pitanje riješeno berlinskim kongresom. A iz toga valja izvući nauk: da ča Crna gora i od sada biti za Srbstvo to isto, što je i do sada bila: sje-menište njegove slobode i nezavisnosti. Nije krivica do Crne gore, što ona i od sada mora najveću pažnju i brigu obraćati kultusu svojih handžara i jatagana. —

Iz **Parisa** se javlja 3. februarja: Ker so vsi poskušaji, Dufaurea pregovoriti, da bi še na čelu ministerstva ostal, bili brez uspeha, dal je Grévy Waddingtonu, ministru vnanjih zadev ukaz, naj novo ministerstvo osnuje. —

Iz Kapstadta se v London poroča 14. januarja: Ker **Zulu**-kaferski kralj Cetewayo nij Angležem nič odgovoril, prestopile so 12. jan. 4 kolone britanskih vojakov reki Umgeni in Sugelo, ter se na zemlji Zuluov utaborile; prestop se jim dozda nij branil. — Tedaj nova vojska Angležev v Afriki je tudi začeta.

Iz **Rima** poročajo, da bode 21. febr. papež Leon XIII. proglasil sveto leto kot obletnico svojega vladanja. Imenovanja novih kardinalov je baje odložil na 29. junija, na Petrov in Pavlov dan. Pričakuje se nova ciklika papeževa o izreji mladine.

Iz **Berlina** javljajo, da je Bismarck baje

zopet nevoljen, in žugá z odstopom, ker se mu od višjih mest ne stori vse po volji, ali ker so „frikcije“.

Tudi od druge strani se poroča, da Bismarckov položaj nij več trden. Kronprince je baje rekel: „Bismarck nas vodi do boja vseh proti vsem, kmeta ščuje na rokodelca, in narobe; od zadnje vojske je vedno bolj razdražen“.

Dopisi.

Iz Gorice 2. februarja [Izv. dopis.]

Veliko slavje, katero so pred pol leta slavili naši protivniki, izbacivši namreč deželna je zika, slovenskega in italijanskega iz vrste obveznih predmetov na naših srednjih šolah, in uvrstivši ja mej prostovoljne, ki ne štejejo nič, in nemajo nikakoršnjega vpliva na občni red — to slavje se „čez kratkih mesecev pet“ uže temni, in kmalu izgine, kakor lanski sneg po naših gorah.

Te dni se je namreč objavilo dijakom, da njihov materini jezik stopi zopet v vrsto rednih predmetov, katerim je popolnoma ravnopraven. Prejšnja postava je torej sedaj le na toliko spremenjena, da se morajo na začetku šolskega leta starši ali skrbniki dijakovi pred ravnateljem izjaviti, hoče li, ali neče učiti se svojega materinega jezika.

Kakor dandenes hitro živimo, nadejamo se v kratkem še drugih sprememb. Prvi korak je uže storjen. Vivat sequens!

Z Dunaja 2. febr. [Izv. dop.] (Slovensko literarno društvo.) Uže 1. 1866. osnovalo se je mej slovenskimi študenti visokih šol literarno društvo, v katerem naj bi se mlade moči vadile in urile v slovenskem pisanju, v katerem naj bi se razvijale vsaka za svoj poklic; društvo, v katerem naj bi se gojila ljubezen do domovine in človeštva. In to društvo nij bilo brez uspeha; lepo vrsto mož imamo, kateri so mu bili udje; ako se ne motim, nabolji naši današnji pisatelji. Ko so se ti razšli, je tudi društvo zamrlo. Sedaj pa so skočili naši študentje zopet na noge in osnovalo se je zopet enako društvo, kakor je živel pred desetimi leti. Namen mu je, izobraževati se vsestransko, spoznavati bratovske narode, posebno Jugoslovane, pred vsem pa vaditi se v slovenskem pismu.

Postave društvu bile so potrjene po vis. namestništvu 25. januarja in 31. jan. zbralo se je uže 17 mladih Slovencev, da bi se konstitoval odbor. Za predsednika bil je enoglasno

izvoljen cand. prof. g. A. Trstenjak, za podpredsednika g. prof. Hubad Jos. za tainike gg. drd. phil. Fr. Podgornik in stud. phil. K. Štrkelj za odbornike pa gg. stud. phil. M. Suháč stud. phil. Davorin Hostnik in slikar Janez Šubic.

Udov se je oglasilo do sedaj kakih pet in dvajset, vsi mladi, navdušeni Slovenci, vneti za lepoto, blagost in resnico. Zraven tega so se volili tudi posebni odseki, katerih predstojniki imajo nalogo, poročati udom pri zborih o vsakej noveji prikazni na vednostem polji sploh ali pa na naravoslovnem, jezikoslovnem, kulturno zgodovinskem posebei in lepoznavske literature. Bog daj, da bi našlo to društvo obilo ustanovnikov in podpornikov in naj bi lepo cvelo. Naša mladina pa skuša pokazati, da niso resnične Stritarjeve besede v 1. številki letošnjega Zvona, kjer pravi:

O, ne varajmo se! Rod mladi se nam izneverja,

Druge uzore ima, druge bogove česti.

V tla upira oči, blagá posvetnega išče,

Kviško jih malokedaj, v jasno povzdigne oko,

V zorne višave, kjer dom je večni resnici, lepoti;

Kjer plemenito serce najde svoj pokoj samó.

—n.

Iz Ptujkega okraja 2. febr.

[Izv. dopis.] „Slabi časi so“, tako vzdihuje sedaj vsak, bodi si stanu, katerega hoče. Da so tudi pri nas silno slabi časi, to najbolj svedočijo mnoge eksekutivne dražbe. Posebno naš sodnijski okraj se o tem zelo odlikuje. Vzemi v roke, graško uradno „Grazzer Zeitung“, od 30. m. m. št. 24, in jo! razvidel bodeš celo rajdo nakopičenih eksek. dražeb. Razvidel bodeš, da se ima v teku petih dnij izvršiti 24, reci štiri in dvajset eksekutivnih dražeb različnih posestev. Ali nij to strašno število za jeden sami sodnijski okraj!

Ptajska sodnija ima navado, (kar je tudi zaradi prihranjenja stroškov prav), da razpiše pod eno rubriko več dražeb.

Imena dotičnih posestnikov so pa tako nepravilno pisana, da je strah. Da navedem samo en par, postavim: Sesečko (Šešerko), Janžekovič (Janžekovič), Vvatič (Bratič), Cranovec (Črešnovce), Prelosinik (Preložnik) itd. Nij mi znano, ali sodnija tako grdo imena kviri, ali so v Gradci tako „kunštni“. (Bodo menda tudi tiskovni pogreški. Ur.) Ptajsko mesto ima več odvetnikov, koji se radi narodne imenujejo. Ali pogledj v njih pisarne, slovenskega ne vidiš nič, samo iz ene

Temveč moram se vrniti na mesto, kder sem se od tebe zadnjikrat ločil.

Na početku spodobi se, da tebi jeden velik greh izpovem, nadjajoč se od tvoje velike dobrote in milosti, da mi bodeš odpustila. Jaz sem se v poslednjem listu zlagal, kajti jaz nijsem šel v Trst, nego sem takoj krenol iz Ljubljane v Celovec in iz Celovca v Blatograd (Moosburg), kder sem sedaj. Pišoč onikrat o daljnem potovanji, nijsem vprašal svojega koledara, hoče-li tudi on privoliti. Ko sem uže bil odposlal list, pogledal sem v koledar; a glej ti tuge, uže 18. dan maja, a za deset dnij mene mora biti v Koroškej na Ziljskem. V Trst iti za vsem tem, bilo bi hoditi tja kól obračat. Jaz sem torej primoran, hotel ali ne hotel, namen premeniti, sedem zjutraj dan na poštni voz, pa se odkolebam z njim na cesti proti Celovcu. — Toliko je besed izgovarjanja današnjega. Sedaj zopet na pot. — Potno društvo ne velja ni besede. Nekakov starovečen človek se svojo ženo od tvojih, (ako ne več)

let. Pa jaz čem zatisniti oko jedno ter reči: tvojih let. Na njenih kolenih zibala se je hčerka od 8 do 9 let. Poleg mene (o, sreča da bi te nikdar ne bilo!) sedela je dekle od 18 do 19 let, blede kakor čelo Triglava — verjetno hčerka od prvega zakona rečenega moža. Jaz se vržem v svoj kot kočije, ter ne potrošivši tri ali štiri besede zaspim, ker sem uže vstal bil ob 6. uri. Mi smo se vozili dolgo, dokler nij začel nek slab tlak tresti se. Jaz se vzbudim, a tu tistoji pred moji zaspanimi očmi mestece, katero sem kmalu spoznal, da je ono mestece, katero se imenuje Kranj, prestolnica nekdanjih vojvod kranjskih, oni isti Kranj, kateri je pred mesecem dnij toliko bolj vzbudil v meni, o katerem se menda še iz drugega lista spominjaš. Jaz sem ga v srcu pozdravil kot dobrega znanca, a moja slečna soušedka — (zdefo se je, da je rojena v Pragi), začela je mrmati mej soboj: Dos ist aber a Nest! Jaz sem pogledal gospo nasproti meni, a nesrečna

gospa se nasmeje; izmej ust zabliščali so beli zobje, izmej katerih je bil tudi jeden večji in beleji, tako da se je zdelo meni slabemu dentologu (zoboznancu), da je bil noveje formacije. Na to se je nasmejala tudi mala hčerka, katera v ustih niti stareje niti noveje formacije zobov nij imela. S tem pogledom omamljen, sem zopet zaprl oči, akoravno sem se uže bil naspal, ter sem tako v najneugodnejem položaju prežmiril do Tržiča, mesteca tesnega, a zadosta dolgega, kder vse šumi od obrtnosti. Vse, kar ima roke, ali kuje, ali meh goní, ali rudo vozi in nosi. Razen kovačev so tudi usnarji. Vse je bogato in zamišljeno v svoje račune. Izmail mi je pisal, da so tu lepe Micike, ali jaz nijsem ni jedne lepe videl, akoravno je moja narodna obleka marsikatero oknu privabila. Jedna bi bila lepa, ali ima preveč rudečo glavo. Tu smo obedovali. Po obedu šlo je vse globlje v gore. Mesto dveh konj pripreže se četvero. Jedno uro od Tržiča stopil sem jaz s kočije, ker so konje na-

kancelije dobimo tudi slovenska pisma, pri ostalih šestih ne piše se niti jedna slovenska besedica. Kolikokrat sem čul kmeta govoriti: „Ko bi nam gospodje vsaj tudi nekoliko slovenskih pisem pošiljali, ali vse v tujem, nam nerazumljivem jeziku“. O ti preblazena nemščina! Pri sodnji imamo gospode slovenskega jezika popolnem zmožne, kateri so že slovenski uradovali, in bi gotovo tudi sedaj na zahtevanje to storili. Naj torej kmetje in druge stranke odločno zahtevajo.

O naših biležnikih, o okrajnem glavarstvu, o davkarskem (krvavem) uradu, raje molčim, kajti, kdor ima pri teh uradih kaj opraviti, vé, da o slovenščini nij duha ne sluha. —

Mogoče, da nam bode prihodnje ministerstvo kaj storilo, da bodo naše uradnije spoštovanje do § 19. os. postav imele, in Slovencem slovenski uradovale.

Iz Ljutomera 3. febr. [Izv. dop.] Ljutomerska čitalnica je ime'a tudi letos, kakor druga leta 2. februarja občni zbor ob treh popoldne in zvečer napovedano zabavo. Srce me res boli, da moram tako žalostno o letošnjem zboru poročati. Večkrat sem se že udeležil v Ljutomeru občnega zbora, a nikoli nij tako slabo obiskan bil nego letos. Kje je iskati uzroka? So se li morda 2. februarja Slovenci v Ljutomeru poizgubili? A ne! Nekateri so premlačni, in jim je čitalnica le najzadnja reč, nekateri so bar preboječi, ter se bojé vpričo vladnega komisarja barvo pokazati, in par najzvestejših obiskovalcev čitalnice pa se nij moglo zbora udeležiti radi hitre male bolezn.

Takoj ob treh sešla se je mala peščica v čitalnici, ter pričakovala še volilcev, pa nij bilo od nobene strani nobenega več. Ko se je uže g. c. kr. glavar kot vladni komisar dolgočasiti začel, odprl je bivši podpredsednik čitalnice, g. Kukovec, deželni poslanec, sejo. Vse točke dnevnega reda so se jako hitro izvršile, kakor bi bila reč res malega pomena. Kar hitro je prišla volitev na vrsto. V novi odbor so bili voljeni gg.: dr. Mravljak, Kukovec, Štuhec, kaplan, Kryl, učitelj realke, Baš, c. kr. notar, Perc, koncipijent, in Seršen, trgovec; za namestnike so bili voljeni gg.: Mohorič, posestnik, Huber, bukvovez, in Novak, posestnik. Predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika nijso mogli denes voliti,

ker od voljenih odbornikov bili so le trije navzočni, torej nij bila volitev mogoča.

Bila je tudi naznanjena zabava zvečer. Lepo je res naznaniti, a še lepše nič storiti. Vsaj naj bi se poprej pomislilo, če se da izpeljati ali ne, ako se neče tako blamirati. Od več bivših društev je še jedina čitalnica, ki ima še kraj, kjer se lahko zbiramo, pogovarjamo, čitamo in veselimo. Torej uže zaradi časti bi morali pokazati, da tukaj je slovenski kraj in so slovenska tla, in kar se zida na njih, da se tako hitro ne podere. Zadnji čas res so še celo pošteni narodnjaki v čitalnici bele muhe. Ne bodite gospodje teh mislij, da „brez vas“ lahko čitalnica tudi cvete. Je-li prijetnejši v drugih gostilnah nego v čitalnici?

Iz Trsta 1. febr. [Izv. dop.] Mejniki slovenski pazimo, stražimo in opozorjemo — a glas naš ie le glas vpijočega v puščavi! Na taborih se nam laska, se nam pomoč obetava — a koncem in ostanemo stari „schiavi“, ko jim je last bremena, upogleni hrbet, klobuk kmetski pod pazduho, roke voljne v plašljivosti v laseh. Znano je bralcem „Slov. Nar.“ da se je deželni zbor naš razpusil. Nove volitve bodo ... Ne vprašajte, kake da bodo, kak da jim bode konec in svršitek! Slovenci hočemo delati — ali — molčimo rajše! Tužna majka, a tu ne samo slovanska, marveč majka avstrijska!

Mej tem, ko se tukajšnji italijanski časopisi radujejo, da pridobe Italijani italijansko mislečega novega dež. nadzornika Zaricha; mej tem, ko vi v sredini Slovenije žalujete da imate v kratkem zgubiti strokovnjaka in domorodca; mej tem, ko se Italijani v Dalmaciji grozno repenčijo, da jim dojde Slovan in otide Italijan nadzornikom; mej tem, ko: „Avvenir“ v Spljetu izhajajoči list neizrekljivo grozi našemu Šolarju in mu obeta mogočna polena v dobrodošlico — se tu pri nas v Trstu in v vseh mestih primorja razkropljujejo v tisočernem številu tiskani pozivi: „Ai Fratelli Istriani e Trentini“, polni veleizdaje, kojih jednega vam, g. urednik, v vašo prepričbo tu podam. Slavnej našej vladi, koja o tej stvari molči, bi svetovali, naj vendar oči odpre. Posebno pa vas pozivljem na odstavke: „Con voi e per voi, o fratelli irredenti, vigila la gran parte degli Italiani liberi. ...“

Si, non lontano é il giorno della

vostra redenzione, o fratelli di Trieste e di Trento che gravi sciagure sovrastano alla decrepita monarchia austriaca. ...

Continuate frattanto la guera di resistenza; Noi abbiamo ferma fiducia che quando le aure primaverili scioglieranno le nevi delle nostre Alpi, verranno pure ciolte le vostre catene.

Via Umberto — Via l'Italia.

To se godi pri nas v Avstriji! Kje so oni ki pravijo: „Es wird bald besser werden“! Italijanom se taka agitacija pripušča! Nam pa ... e, molčimo.

(V tem oglasu: „bratom v Istri in Trientu“ pravijo Lah: „Z vami in za vas bratje „nerešeni“, žaluje večidel svobodnih Italijanov spodbadanih po velikodušnih čutih dolžnosti in slave, le malo je obotavljalcev, prav malo nasprotnikov, ki si upajo s posebnim modrovanjem prikrivati sebičnost, ki jih presinja in jo pres'avljati in razglasovati kot politično mnenje. Tisto pravo italijansko mnenje, iz katerega so nekateri, po jetnišnicah, vojskovaje se pod slavnim tribarvenim praporom in obledajoči po zemljevidih, nameravali stvariti Italijo, to mnenje se mora zdaj izvršiti in Italijo pomnožiti s tem, da se obrobi z dvema robcema, katera tujec drži še v svojej roki, z dvojnimi vrati, z naravnimi mejami, brez katerih bi polotok vedno ostal enoročen in šibek. Da, nij več daleč dan vaše rešitve, bratje v Trstu in Trientu, ker pretijo silne nesreče onemoglej samovladi avstrijske: ona ima kal razpada v svojih nedrih: ta kal je pritisk in zavirljivost raznih narodov, iz katerih je sestavljena, je pomanjkljivost kita mej raznimi okrajinami, katerih je druga drugej tuja. To je neizogibljiva osoda prestola, katerega podpora so vislice, kateremu so podložniki le po dobičkariji navezani. Pripomogla bode tedaj zgodovina, zemljepisje, splošno mnenje in navdušenje, da se bodo vaše, od cele Evrope za italijanske spoznane dežele povrnilo k Italiji, da se napravi novo imenitno in skorajšnje ravnotežje v vzhodnjih državah. In vi, bratje v Trientu in Trstu, boste odtrgani od gnjilobnega drevesa, 28 milijonov svobodnih Italijanov vam je za to porok. Mej tem pa nadaljujte vojsko ustavljanja. Trdno smo si svesti, da boste rešeni svojih verig (?), kadar bo pomladanska gorka sapa raztajala sneg po naših planinah.“)

pajali, da uводим s prvo Kranjico konec razgovora. A sreča me je nanesla bila na neko staruho, katera je, menda držéča mene za samega živega vruga, izginila srdita kot kača. Tako tudi druga in tretja. Jaz ti torej o njih ničesar povedati ne morem, nego da marljivo pleto; na glavi nekakega čudnega kroja kape nosijo, izpod katerih jim vise kite kakor mačji repi. V ostalem bi brez škode svoje lepote mogle brez jedne stvari, katera jim pod brado na vratu sedi. Na podgorju Ljubljia prešli smo skoz klanec snega dva sežnja globokega. To je bil kos od plaza, kateri se je pred nekoliko tedni potočil z vrhunskega dola, drevje in kamenje za soboj potegujoč. Gore so tu strme in goli kamen. Samo kde katera jela ali breza udarja svoje korenine v razpoke apnenca kamena, kder se od vetra prinesen prah nabira, ter z dežjem v suho zemljo preobrača. Kar je koza za živino, to je jela mej drevjem. Ona se vspenja v najvišje in najubožnejše gore, s svojimi koreninami se prijemljajoča (ako tudi samo jedno pest zemlje),

kakor koza za redko gorsko travo. Cesta gre na način teras črez Ljubelj v višino, kakoršne (mislim) nijedna od vaših gor nema. Zdaj se obrneš na levo ter zopet na desno, a tako osemkrat, dokler ne dospeš na vrh. Prišedši na osmo stopnjico, obrnil sem se še jedenkrat proti jugu: Z Bogom Kranjska, z Bogom tudi tvoja sosedna Hrvatska! Izpregši četvorico ter upregši zopet dvojico, šlo je navzdol v klance Koroške. Na pasu gore stopili smo s kočije, da tako imenovani mali Ljubelj peš preidemo. Mej velikim in malim Ljubljem je polno strmih in golih sivih pečin. Mej poslednjo in malim Ljubljem je močen kamenen most od samo jednega oboka. Izmej teh skal priskače srednji potok, kateri se z velikim šumom strmoglavi tri ali štiri sežnje globoko pod most. Od daleč ti uže šum udarja na uho, kakor boben velike čete, za to se tudi kraj imenuje po naše Šumno (po nemški Teufelsbrücke); a ko se približaš mostu, nekako čutno ugodna vlaga te napaja. To je namreč voda, katera se v globini odbija, raz

bija, ter kot drobni prah okolo mosta razprši. Jaz bi se bil slekel do srajce, da se kopljem v tej rajske kopelji, ko bi ne bila kočija tako hitro šla. Z druge strani malega Ljubljia začjenja se uže obraz Koroške razjasnjevati. V dolini kraj potoka vidiš velika temna poslopja, iz katerih se razlega glas bitega železa. Prideš malo dalje, šumi zopet voda, obračajo se kolesa železnarne, zvenči nakov; okoli poslopja pa vidiš po kder katerega črnega flegmatičnega kovaškega pomagča nositi oglje, izvirna podoba obrtnosti. Ne daleč od tega pozorišča srečali smo gručo Čičev naroda ilirskega, isterskega, kateri od meje Primorske tja v gornjo Koroško v Trg (Feldkirchen) in Oževe (Osoje, Ossiah) s kisom dotrži, katerega na tovarnih konjih prinaša. Moreš si misliti, koliko se pri tem dobiti more. Ali sila Boga ne moli: njihova zemlja je nerodovitna, kamenita, zato morajo hoditi s trebuhom za kruhom.

(Dalje prih.)

Občni zbor c. k. kranjske kmetijske družbe.

(Dalje.)

Dr. Bleiweis poroča o prošnji podružnice vipavske, naj bi se družba obrnila do vlade, da odpravi davek, kateri se v preobilnej meri pobira pri potovalnem čebelarstvu. Poročevalec pravi, da se nekoliko plačila, katero se daje občinam ali posameznikom za pašo čebel, ne more smatrati za davek. Stvar je bila že l. 1863 in l. 1867 v obravnavi pri kranjskem deželnem zboru, a ta je vso stvar, ker se dotika privatnih ali osebnih pravic, vrgel v koš.

Vodja Dolenc pravi, da žuga potovalnemu čebelarstvu največja nevarnost in da, ako ostane pri današnjih odnosih, bode moralo popolnem jenjati.

Iz Vipave in sploh iz Notranjskega se vozi mnogo čebel na Kras na pašo. Ali na Krasu zahtevajo občine in posestniki tako nezno plačila, da čebelarjem skoraj več ne kaže, prepeljavati čebele na Kras. Od panja zahtevajo občine po 30 do 40 krajcarjev, razen tega pa je treba še odškodovati privatne posestnike. K vsemu temu so na Krasu napravili sami tako rekoč neko postavo, da na 1000 stopinj, kjer stoji domač panj, ne sme tujec postaviti svojih čebel. Tako se je lani leto jednemu največjih čebelarjev g. Deklevi iz Postojne zgodilo, da so ga hoteli tirati od jednega kraja do drugega in da, ko bi ne bilo okrajno glavarstvo stvar drugače odločilo, bi bil moral z vsemi čebelami zapustiti Kras. Govornik tedaj misli, da bi bilo nujno potrebno, da se o tej zadevi kaj ukrene, sosebno, ker tudi sosednje dežele, na primer Goriška, je v zadnjem deželnem zboru to zadevo uravnala.

Začne se o tej zadevi obširnejša debata; mnogo se govori, da bi se postava napravila v tej zadevi, veliko gospodov pa je tacega mnenja, da je to popolnem privatna stvar, katera se reši z mejsobojnim pogajanjem, a ne postavnim pôttem. Zbor potem preide preko prošnje vipavske podružnice na dnevni red.

(Konec prih.)

Domače stvari.

— (V ljubljanskej čitalnici) je bila beseda na svečnicni večer sicer manj obiskana nego včasih prej na ta dan, vendar je bila dovolj dostojna. Plesalo je okoli 40 parov in udeleženci zagotavljajo, da so se prav dobro zabavali. Med dozdanimi elitnimi plesi letošnjega predpusta v Ljubljani je bil pač ta čitalnični prvi iz vseh tukajšnjih brez razlike.

— („Zvon“) prinesel je 1. februarja v svojej 3. številki dobro izdelano podobo Preširnovu in na 41. strani podobo Preširnovoga rojstvenega doma. Obe bosti slovenskemu čitajočemu občinstvu gotovo dobro došli. Pod naslovom: Odlični pesniki in pisatelji slovenski, opisuje nam prof. Fr. Levčec življenje Preširnovu. To, kar je Levčec napisal, je gotovo najtemeljitejši životo pis, kar jih imamo dosedaj o tem našem največjem pesniku. Priporočamo ga vsakemu, kdor se zanima za naše pesništvo, da naj ga gotovo čita. Prav radovedni smo, kaj nam bode g. Levčec še o Preširnu zanimivega povedal; uže iz tega, kar smo v „Zv.“ čitali pa se vidi, da marljivo in sistematično zbira material za slovensko literarno zgodovino, ki jo od nje še pričakujemo.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič

kuje. Prof. Stritar nadaljuje svojo lepo povest „Mož z mačico“ in g. „Fr. Poljanec“ svoje zanimive „Spomine s pota“. V „Pogovorih“ zagovarja urednik stališče svojega lista. Zadnja stran lista obseza „Slovenski Glasnik“ in „Listnico uredništva“. „Zvon“ stane za vse leto 5 gl., za pol leta 2 gl. 50 kr. Naročnina pošilja se pod napisom: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrengasse 74. Jediní naš leposlovni list vsem domačim izobraženim krogom iskreno priporočamo.

— (V Šent Vidu) nad Ljubljano je imela tamošnja čitalnica pri Kraljiči 2. t. m. besedo s tombolo, govorom in slovensko predstavo igre „Garibaldi.“ Udeležba je bila jako obilna.

— (Bovška narodna čitalnica) napravi 9. februarja v gostilni „pri pošti“ besedo, katere program je: 1. Domovini, poje zbor. 2. Govor — Pozdrav. 3. Bled, poje mešan zbor. 4. Ranjeni Črnogorec, deklamacija. 5. Rožica, poje zbor. 6. Ravni pot najboljši pot, šaloigra v enem dejanju. 7. Slovenka (Ivanka Ipavska) poje mešan zbor. Po besedi tombola in ples. Vstopnina k besedi 20 kr., za otroke 10 kr., sedež 10 kr., k plesu za moške 80 kr. Začetek besede ob 6. uri zvečer.

— (Iz Celja) poroča „Gr. Tagespost“: Meseca septembra lani je bil pred porotniki g. Rudolf Tanski, kupec iz Šmarja, in njegova soproga zaradi tega, ker je prvi svoje soprogi prepisal svoje premoženje. V to tožbo zapleten je bil tudi g. Hugon Vilhelm Tanski. Porotno sodišče je vse tri za nekrive izpoznalo. Pozneje se je pa preiskava iz nova pričela, a višja sodnija v Gradcu je ukazala na pritožbo zatožencev, novo preiskavanje ustaviti, ker se je vsled preiskave pokazalo, da nij bilo nobenega uzroka za novo ovadbo, in je potrdila prvo razsodbo.

— (Nova knjiga.) Učiteljskim krogom in prijateljem šole naznanjamo, da je v Zagrebu pri Dragotinu Albrehtu izšla hrvatska knjiga „III. obča hrvatska učiteljska skupština u Osijeku. Izdao centralni odbor obćih hrv. učit. skupština.“ Obsega na 206 straneh vse govore, govorene na onem uč. shodu.

Kuga v Rusiji.

O kugi, da bi se bila kaj razširila, denes nij nobenega poročila, torej moremo misliti, da pojmi. Pač pa od več krajev poroča telegraf, kako se meje ob Rusiji zapirajo, in pot razširjenju zastavlja, morda še več kot je res treba.

Iz Dunaja se poroča 3. febr.: Današnja „Wien. Ztg.“ prinaša naznanilo o pogojih, s katerimi se smejo potniki s svojim blagom iz Rusije čez mejo puščati.

Tudi iz Berlina se javlja, da enako naredbo razglaš „Reichsanzeiger“.

Tržaškeje c. kr. oblasti za pomorstvo je prišel 2. t. m. od c. kr. poslaništva v Carigradu sledeči telegram: Tukajšnji sanitetni zbor je denes sklenil, da se bodo vsi potniki in pomorščaki, ki pridejo iz Ruskega v Carigrad in druge luke Črnega morja zdravniško preiskali in 24 ur nadzorovali; ladije in sumljivo blago da se bode okadilo in desinficiralo; ladijni patenti morajo biti potrjeni od otomanskega konzula.

Iz Peterburga se javlja, da je novinska vest o začetku kuge v Visokem blizu Moskve neresnična; tam so le nekateri na tifoznem febru izboleli ali vsi bolniki živé.

Moskovski zdravniki so rekli v svojem shodu, da se morajo v Moskvi zaradi previdnosti narediti te-le naredbe: Bolnični prostori za 2000 oseb; zastonj deliti gorka jedila; sumnjive vasi in kraje desinficirati; požiganje obleke in perila v bolnicah; pazenje na jedilne zavode; zapiranje in odpravljenje nezdravih podzemeljskih stanovanj.

Posnelo.

Prečastitemu gospodu Antonu Ponikvarju, župniku v Knežaku.

Uže starodavno je bila navada, da je družina Kalske graščine hodila k božjej službi v knezaško župnijsko cerkev, in sicer v klop v presbiterij. Umrlí župnik gospod Mali, in bivši, mnogozaslужni župnik gospod Andrej Drobnič, zdanji dekan šmarijski, nijsta imela nič zoper to, temveč sta še ponudila oni sedež Kalske družini. A vi se še pogreli niste dobro v Knežaku, uže ste jeli rovti in prepovedovali oni sedež, trdeči, da se to ne strinja s cerkvenimi postavami. Vprašam vas, kje so bile te pri vaših prednikih? Na dalje, zakaj nijso jednaki sedeži v vseh večjih trgih na Notranjskem prepovedani? Zakaj nijso ti sedeži v sosednji županiji v Zagorji prepovedani, temveč še celo po javnej dražbi oddani? Zakaj iščete dlake v jajcu?

Sicer pa ne mislite, da je stvar uže dognana in pozabljena, znamo še na druga vrata potrkati.

V Kalcu, dne 1. februarja 1879.

(36)

Evgen Vilhar.

Smrti v Ljubljani.

31. januarja: Matilda Razinger, hči učitelja, 2 leti 2 mes., na šentjakopskem trgu št. 10. — Marija Mariah, soproga kavarnarja, 33 let, na sv. Petra cesti št. 34, vsled pljučne mrtvice.

2. februarja: Matilda Pogačnik, c. kr. notarja vdova, 38 let, na sv. Petra cesti št. 57, vsled otekline na pljučah.

3. februarja: Franc Prepeluh, dete tesarja, 2 leti 2 meseca, na karlovskij cesti št. 11, vsled pljučne vnetice.

V deželnej holnici:

12. januarja: Jožef Barbiš, kajzar, 70 let, vsled vnetice v možganih.

13. januarja: Andrej Štrajnar, delavec, 67 let, vsled splošnega oslajenja. — Jakob Zobelj, krojač, 60 let, vsled sušice. — Helena Francelj, gostaška, 69 let, vsled splošnega oslajenja. — Anton Babnik, berač, 74 let, vsled pljučnice. — Marija Burjak, soproga delavca, 25 let, v otročnici.

14. januarja: Ana Slanovec, žena delavca, 68 let, vsled pljučne vodenice. — Neža Merhar, gostaška, 40 let, vsled oslajenja. — Janez Križaj, delavec, 65 let, vsled pljučne vnetice.

15. januarja: Tomaž Mesec, delavec, 65 let, vsled pljučne vodenice. — Jožef Rupert, delavec, 57 let, vsled pljučne otekline. — Martin Pregelj, mesar, 24 let, vsled pljučne tuberkuloze. — Marija Maček, gostaška, 67 let, vsled oslajenja.

17. januarja: Gregorij Knific, gostač, 69 let, vsled oslajenja.

18. januarja: Marija Hafner, dete delavca, 2 leti, vsled škropeljnov.

Tuji.

3. februarja:

Pri Slovci: Hirsch iz Dunaja. — Wakonik iz Litije. — Šular iz Kranja. — Tomich iz Rakeka. — Weber iz Gorenjskega.

Pri Malici: Carlbach, Canto, Fischer, Koelbl iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Scherz iz Maribora. — Leban iz Gradca. — Silvestri iz Dunaja.

Ljubljanska borza 4 februarja.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61	gl.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	„	80	„
Zlata renta . . .	74	„	30	„
1860 drž. posojilo . . .	112	„	30	„
Akcije narodne banke . . .	779	„	—	„
Kreditne akcije . . .	213	„	—	„
London . . .	116	„	60	„
Srebro . . .	100	„	—	„
Napol. . .	9	„	32	„
C. kr. cekini . . .	5	„	55	„
Državne marke . . .	57	„	60	„

Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zellstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

Abnehmer im Lisk „Národne tiskarne“.